УДК 346. 22 (342. 922+347. 447)

***Апаров А.М.**, доктор юридичних наук, доцент,*
завідувач кафедри правосуддя
Київської державної академії водного транспорту
імені гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного
***Яценко А.В.**, магістр*
Київської державної академії водного транспорту
імені гетьмана Петра Конашевича-Сагайдачного

ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНЕ ПАРТНЕРСТВО ЯК ОСОБЛИВА ПРАВОВА ФОРМА СПІВПРАЦІ ДЕРЖАВИ З ПРИВАТНИМ БІЗНЕСОМ

***Анотація.** На сьогодні запровадження інституту державно-приватного партнерства (ДПП) в Україні є одним із головних пріоритетів урядових програм розвитку, що сприяє взаємодії державних структур та приватного бізнесу. Постали об'єктивні обставини для вдосконалення механізмів ДПП і формування нових структур в економічній системі. Для залучення в економіку приватних інвестицій, розвитку соціальної інфраструктури, підвищення соціальних стандартів суспільства потрібні значні інвестиційні ресурси, основним джерелом яких може стати саме приватний бізнес.*

У даній статті висвітлено сутність і значення державно-приватного партнерства, особливості співпраці бізнесу та держави. Досліджено основні нормативно-правові акти, що регулюють державно-приватне партнерство в Україні. Визначено найголовніші проблеми, що стримують розвиток державно-приватного партнерства. Запропоновано основні напрями діяльності держави для вдосконалення державно-приватного партнерства в Україні.

***Ключові слова:** державно-приватне партнерство, держава, приватний бізнес, концесія, співпраця, інвестиції.*

Постановка проблеми. Доволі нове правове явище – державно-приватне партнерство (ДПП) – є важливим інструментом на шляху відновлення та модернізації національної економіки, розв'язання важливих соціально-економічних проблем шляхом об'єднання і застосування ресурсів державного й приватного секторів. Висока ефективність ДПП як юридичної форми взаємодії держави та бізнесу доведена досвідом багатьох країн світу. Основним джерелом регулювання відносин у сфері державно-приватного партнерства є Закон України «Про державно-приватне партнерство» № 2404-VI (далі – Закон), який набрав чинності 31.10.2010 р. і визначив організаційно-правові засади взаємодії державних партнерів із приватними партнерами й основні принципи державно-приватного партнерства на договірній основі. Під державно-приватним партнерством розуміється співробітництво між державою Україна, Автономною Республікою Крим, територіальними громадами в особі відповідних органів державної влади й органів місцевого самоврядування (державними партнерами) та юридичними особами, крім державних і комунальних підприємств, або фізичними особами – підприємцями (приватними партнерами), що здійснюється на основі договору в порядку, встановленому цим Законом та іншими законодавчими актами [3].

Законодавче підґрунтя для розвитку державно-приватного партнерства становлять також:

– Закон України «Про угоди про розподіл продукції» від 14.09.1999 р. № 1039-XIV (зі змінами), який регулює відносини, що виникають у процесі укладення, виконання й припинення дії угод про розподіл продукції щодо пошуку, розвідки і видобутку корисних копалин

у межах території України, її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони;

– Закон України «Про концесії» від 16.07.1999 р., який діє в редакції від 08.07.2011 р., визначає поняття й правові засади регулювання відносин концесії державного та комунального майна з метою підвищення ефективності його використання і забезпечення потреб громадян України у товарах (роботах, послугах);

– Закон України «Про концесії на будівництво і експлуатацію автомобільних доріг» від 14.12.1999 р., який діє в редакції від 15.01.2009 р. № 891-VI, визначає особливості будівництва та/або експлуатації автомобільних доріг загального користування на умовах концесії;

– Закон України «Про особливості передачі в оренду чи концесію об'єктів централізованого водо-, теплопостачання і водовідведення, що перебувають у комунальній власності» від 21.10.2010 р. № 2624-VI, яким передбачено спрощений порядок передачі в оренду чи концесію зазначених об'єктів, встановлення умов захисту капіталовкладень приватного інвестора.

Окрім законодавчих актів, окремі питання розвитку ДПП регулюються постановами та розпорядженнями Кабінету Міністрів України, положеннями і наказами центральних органів виконавчої влади, рішеннями місцевих органів виконавчої влади й органів місцевого самоврядування. Загалом лише на загальнодержавному рівні налічується кілька десятків нормативних актів, що безпосередньо регулюють відносини у сфері ДПП.

Новизна даного правового інституту, недосконаліть нормативно-правового регулювання відносин у цій сфері й зумовлює актуальність наукового дослідження державно-приватного партнерства.

Мета статті – спроба дослідити правову сутність, роль та форми державно-приватного партнерства, науково обґрунтувати основні правові проблеми розвитку відносин держави і приватного бізнесу в Україні, запропонувати шляхи їх подолання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сутність державно-приватного партнерства, його роль та вплив на становлення взаємодії бізнесу і влади в різний час досліджували зарубіжні вчені: Л. Абалкін [11], В. Албеда [12], В. Варнавський [13], Дж. Кейнс [14], Р. Коуз [15], В. Міхеєв [16], П. Самуельсон [17], М. Сасакі [18], В. Якунін [19], Є. Ясін [20] та інші. Культура і правові традиції різних зарубіжних правових систем уже мають досить давню історію існування інституту державно-приватного партнерства і як наслідок існування цього явища вже давно є частиною економіко-правової моделі діяльності держави. Дослідження зарубіжних вчених спрямовані в основному не на формування цього інституту відносин, а на перевірку його відповідності змісту сучасних правових відносин.

Поряд з цим, у вітчизняній науці дослідженню державно-приватного партнерства хоч і були присвячені роботи Д. Бондаренка [21], О. Вінник [22], Г. Задорожного [23], Я. Казюк [24], А. Колота [25], П. Кулинича [26], В. Круглового [27], І. Запатріної [28], М. Маісурадзе [29], В. Махінчука [30], О. Прошкуратова [31], С. Сімака [32], однак системного, фундаментального аналізу даних правових явищ на сьогодні не було проведено. Насамперед, це пояснюється новизною правового явища державно-приватного партнерства і, разом з тим, відсутністю усталеної практики правового регулювання даної групи відносин. Розвиток відносин у сфері державно-приватного партнерства вимагає вироблення інституціональних ознак, таких як: визначення поняття державно-приватного партнерства, його змісту, принципів, функцій, окреслення кола його суб'єктів та, насамкінець, вдалої адаптації його до нашої правової культури й реалій економічних відносин. Окрім цього, законодавство, яке діє в цій сфері, є недосконалим та потребує свого суттєвого оновлення.

Основні результати дослідження. Прогресивний розвиток економіки, підвищення соціальної відповідальності бізнесу стали передумовами для впровадження державно-приватного партнерства як нової правової форми ринкової взаємодії. Воно спрямоване на те, щоб на основі рівноправного, нормативно-визначеного співробітництва, забезпечити баланс соціально-економічних інтересів різних прошарків суспільства і реальну участь соціальних партнерів у розробці та реалізації соціально-економічної політики у межах правових форм, закріплених державою.

Державно-приватне партнерство – це система відносин між органом публічної влади (управління) та приватною організацією, у якій останній надається більша роль у плануванні, фінансуванні й реалізації певної послуги для населення, аніж при використанні традиційних процедур співпраці (наприклад, тендеру), і менша, ніж при використанні механізму приватизації. При цьому, захист державних і комунальних інтересів гарантується через інституційні основи, положення нормативних актів та укладених договорів [3].

До основних принципів здійснення державно-приватного партнерства належать:

– рівність перед законом державного й приватного партнера;

– заборона будь-якої дискримінації прав державних чи приватних партнерів;

– узгодження інтересів державних і приватних партнерів з метою отримання взаємної вигоди;

– незмінність протягом усього строку дії договору, укладеного в рамках державно-приватного партнерства, цільового призначення та форми власності об'єктів, що перебувають у державній або комунальній власності, переданих приватному партнерові;

– визнання державними й приватними партнерами прав і обов'язків, передбачених законодавством України та визначених умовами договору, укладеного в рамках державно-приватного партнерства;

– справедливий розподіл між державним та приватним партнерами ризиків, пов'язаних з виконанням договорів, укладених у рамках державно-приватного партнерства.

Структура правових форм проектів державно-приватного партнерства відрізняється між собою для різних промислових секторів економіки держави. В законодавстві Україні не існує поняття «стандартний проект» державно-приватного партнерства, оскільки кожен проект за своїм змістом та відповідно і його правова форма (відповідний договір) мають свої індивідуальні правові особливості.

Згідно з чинним на сьогодні Законом, фактично всі проекти державно-приватного партнерства функціонально мають забезпечити значно вищу ефективність діяльності, ніж у разі її здійснення виключно державним партнером, бути довготривалими (від 5 до 50 років), передбачати фінансування (або співфінансування) відповідних проектів з боку приватного партнера та включати розмежування відповідальності й ризиків між приватним і державним партнерами у процесі здійснення державно-приватного партнерства [3].

Слід зазначити, що такий підхід до правового розуміння ДПП у загальних та фундаментальних рисах відповідає загальновизнаним вимогам до таких проектів, у тому числі принципам, сформульованим Європейською Комісією [5]. У різних країнах існують варіативні правові форми співпраці в рамках державно-приватного партнерства. Між тим, у деяких країнах поняття ДПП ототожнюється виключно з концесією, тоді як в інших – передбачає будь-яку форму аутсорсингу та спільних підприємств, що створюються державним і приватним секторами [6]. Змістовний аналіз ДПП надає змогу зробити висновок, що на практиці частіше застосовується вужчий підхід до розуміння ДПП, коли ДПП розглядається як рівноправне взаємовигідне співробітництво між державою і приватним бізнесом у процесі облаштування інфраструктури й надання публічних послуг за умови розподілу ризиків та відповідальності.

В українському законодавстві, натомість, закладено широкий підхід до розуміння ДПП, оскільки зазначено, що у рамках здійснення ДПП можуть укладатись договори про концесію, спільну діяльність, розподіл продукції та інші договори.

Українське законодавство містить широкий перелік сфер та секторів застосування ДПП, зокрема: пошук, розвідка родовищ корисних копалин та їх видобуток, виробництво, транспортування і постачання тепла й електроенергії, розподіл та постачання природного газу, будівництво й експлуатація об'єктів транспортної інфраструктури, машинобудування, збір, очищення та розподіл води, охорона здоров'я, туризм, оброблення відходів, управління нерухомістю тощо. В той же час, світовий досвід показує, що, як правило, держава нормативно визначає обмежену кількість сфер та форм реалізації ДПП, що, в свою чергу, дозволяє ефективно використати державні ресурси і спрямувати їх на вирішення найбільш гострих проблем і, як наслідок, ефективно врегулювати суспільні відносини, що виникають.

В Україні найпоширенішою правовою формою співпраці держави та бізнесу є концесія. На сьогодні регулювання відносин концесії державного й комунального майна здійснюється Законами України «Про концесії», «Про концесії на будівництво та експлуатацію автомобільних доріг», «Про особливості оренди чи концесії об'єктів паливно-енергетичного комплексу, що перебувають у державній власності», «Про особливості здачі в оренду чи концесію об'єктів централізованого водо-, теплопостачання і водовідведення, що перебувають у комунальній власності».

Концесія – це надання уповноваженим органом виконавчої влади чи органом місцевого самоврядування на підставі концесійного договору на платній строковій основі юридичній або фізичній особі права на створення та (або) управління об'єкта концесії, за умови взяття концесіонером на себе зобов'язань зі створення та (або) управління об'єктом концесії, майнової відповідальності та можливого підприємницького ризику [4].

Правовою особливістю концесії є те, що держава як одна із сторін концесії володіє монопольним правом на певні ресурси або зайнята певною діяльністю і лише вона як правовласник може ухвалювати рішення про передачу.

У міжнародній правовій практиці існують різні типи концесійних угод, найпоширенішими з яких є:

1. BOT (Build – Operate – Transfer): «Будівництво – управління – передача». За цією угодою Концесіонер здійснює будівництво й експлуатацію певного об'єкту протягом встановленого строку, після чого цей об'єкт передається у власність державі. Зазвичай, правова форма концесії BOT використовується при будівництві автострад (Італія, Іспанія, Південна Корея), трубопроводів (Німеччина), електростанцій (Туреччина, Індія, Таїланд), аеропортів (Єгипет, Греція, Канада), тунелів (Франція), стадіонів та інших об'єктів, які вимагають значних капіталовкладень, проте повинні залишатись у власності держави.

2. BTO (Build – Transfer – Operate): «Будівництво – передача – управління». За цією угодою Концесіонер будує об'єкт, який передається державі у власність одразу після завершення будівництва, після чого він передається в експлуатацію Концесіонерові на визначених умовах.

3. BOO (Build – Own – Operate): «Будівництво – володіння – управління». За цією угодою Концесіонер будує об'єкт та здійснює наступну його експлуатацію, володіючи ним на праві власності, строк дії якого не обмежується.

4. BOOT (Build – Own – Operate – Transfer): «Будівництво – володіння – управління – передача». За цією угодою Концесіонер будує об'єкт, здійснює його експлуатацію, володіє цим об'єктом протягом певного строку, після закінчення якого об'єкт переходить у власність держави.

5. ROT (Rehabilitate – Operate – Transfer): «Реконструкція – управління – передача». Ця правова конструкція аналогічна BOT, тільки замість будівництва нового об'єкта цією угодою передбачається реконструкція існуючого.

6. DBFO (Design – Build – Finance – Operate): «Проектування – будівництво – фінансування – експлуатація». За цією угодою всі повноваження та відповідальність за проектування, будівництво, фінансування й експлуатацію пов'язані воєдино і передані приватному партнерові. В Європі, Латинській Америці та Азії така правова конструкція, зазвичай, використовується для реалізації нових проектів платних доріг.

Однак, як показує практика, ці правові конструкції концесії є нестабільними і дуже часто переплітаються між собою, створюючи нові види концесій.

Адміністративно-господарське регулювання у галузі ДПП в Україні є, на жаль, децентралізованим і повністю належить різним міністерствам та відомствам. При цьому кожен такий орган державної виконавчої влади намагається проводити власну правову політику щодо регулювання відносин у сфері ДПП. Формування й забезпечення єдиної державної політики в сфері ДПП Указом Президента від 31.05.2011 № 634/2011 покладено на Міністерство економічного розвитку і торгівлі.

Незважаючи на доволі позитивну динаміку розвитку ДПП, на жаль, прийнятий Закон та підзаконні нормативні акти не є досить функціональними. Вони, здебільшого, містять

декларативні норми, мають внутрішні суперечності й неузгодженості та потребують системного доопрацювання.

Реальний крок назустріч вирішенню цієї проблеми зробила Верховна Рада України 12 лютого 2015 року, прийнявши за основу законопроект № 1058 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо зняття регуляторних бар'єрів для розвитку державно-приватного партнерства в Україні та стимулювання інвестицій)». Цим законопроектом передбачено внесення низки змін до закону «Про державно-приватне партнерство» та інші закони, що регулюють відносини у сфері ДПП в Україні.

Так, законопроект передбачає, що приватним партнером відтепер може виступати не тільки безпосередньо переможець конкурсу, але й створена ним проектна компанія, в якій такий переможець буде прямо чи опосередковано володіти 100% статутного капіталу.

Одна з регуляторних проблем, яка робить проекти ДПП в Україні нецікавими для інвесторів, є заборона на перехід права власності на об'єкт ДПП до приватного партнера на період дії договору ДПП. Така норма йде врозріз з передовою світовою практикою, не даючи приватному партнерові змогу залучати більш дешеве запозичене фінансування для реалізації проектів ДПП. Це пов'язано з тим, що приватному партнерові нічого передавати фінансовим установам у забезпечення своїх зобов'язань щодо такого фінансування. Законопроект, на щастя, передбачає можливість передачі об'єкта ДПП у власність або користування приватного партнера на термін дії договору ДПП, з подальшою його передачею публічному партнерові.

Тож, якщо дана норма залишиться в проголосованому документі, участь в інфраструктурних та інших проектах ДПП в Україні стане більш привабливою для фінансових установ та інвесторів, які зможуть залучати проектне фінансування під такі проекти.

Законопроект також покликаний вирішити питання про те, хто може виступати публічним партнером (суб'єктом) у ДПП, оскільки на сьогодні незрозуміло, чи можуть державні та комунальні підприємства виступати в якості публічного партнера. Законопроект у поточній редакції чітко передбачає, що державні та комунальні підприємства можуть виступати на стороні публічного партнера і, при цьому, публічний партнер нестиме субсидіарну відповідальність за зобов'язаннями такого підприємства.

Таким чином, окрім розв'язання проблеми суб'єктного складу учасників ДПП, законопроект має також на меті і врегулювання питання розподілу відповідальності між ними. Також у законопроекті передбачено механізм вступу нової особи в договірні зобов'язання на боці приватного партнера.

При залученні зовнішнього боргового фінансування, фінансові установи часто беруть у якості забезпечення виконання зобов'язань боржника перед кредитором відповідні майнові права за договором ДПП, отже, у них повинна бути можливість звернути стягнення на такі права і правовий механізм її реалізації. Стягнення, як правило, провадиться шляхом продажу таких прав третій особі, яка стає стороною відповідного договору. На жаль, у законопроекті цей механізм чітко не передбачено.

Замість цього вказано, що фінансова установа може виступати на стороні приватного партнера і може звернутись до державного партнера з пропозицією про заміну приватного партнера, якщо він не виконує свої зобов'язання за договором. На наш погляд, у цій частині законопроект потребує доопрацювання.

Автори законопроекту не забули й про проблему, яка на даний момент виникає у зв'язку з державними закупівлями при реалізації проектів ДПП. Так, фактично, приватному партнерові необхідно проходити дві процедури: підбір приватного партнера та здійснення державної закупівлі товарів і послуг, які повинні надаватись приватним партнером у ході реалізації проекту на основі ДПП.

Законопроект усуває цю проблему шляхом встановлення відповідного правила, що закупівля товарів та послуг публічним партнером у приватного партнера для цілей реалізації проекту ДПП проводиться на основі договору, укладеного в рамках ДПП, без проходження окремої процедури державних закупівель. Це, безумовно, є позитивною новелою, бо усуває необхідність проведення додаткових адміністративних процедур. У той же час, необхідно

було б передбачити в законопроекті, щоб при відборі приватного партнера були дотримані основні принципи проведення державних закупівель, щоб зменшити корупційну складову в зазначених правовідносинах.

Законопроектом також передбачено право приватного партнера відмовитись від договору ДПП з відповідною компенсацією збитків за рахунок державного чи місцевого бюджету, а також право призупинити виконання такого договору у випадку, якщо тарифи на відповідні товари або послуги, які підлягають державному регулюванню (як, наприклад, плата за проїзд у метро), не покривають витрати на їх виробництво або надання у ході реалізації проекту ДПП, а публічний партнер не готовий компенсувати таку недостатність прибутковості [10].

Отже, хоча теоретично законопроект націлений на успішне регулювання державно-приватних відносин, їх виконання повністю залежить від політичної волі уповноважених державних органів, яку вони мають виявити для можливості повноцінної реалізації інвестиційних проектів та встановлення відповідних правових гарантій для учасників ДПП.

Висновки. На сьогодні в Україні, попри наявність множинності нормативно-правових та підзаконних актів, реалізація проектів державно-приватного партнерства має низку проблем. Їх сутність виявляється як у правовій, так і організаційних площинах.

1. На жаль, нині існує ситуація, за якої домінанта в реалізації проектів ДПП віддана державному партнерові, що виявляється у розширеному обсязі прав порівняно з приватним партнером (зокрема, щодо права власності на об'єкти, створені в процесі реалізації проектів ДПП). Ця тенденція в принципі відповідає надмірному «державному регулюванню», яке в нинішній ситуації згубно впливає на бізнес-середовище.

На нашу думку, запровадження механізмів, передбачених законопроектом № 1058 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо зняття регуляторних бар'єрів для розвитку державно-приватного партнерства в Україні та стимулювання інвестицій)» надасть змогу простимулювати ініціативу приватних партнерів щодо реалізації ДПП, розширить систему їх гарантій і докорінно дозволить залучити приватний сектор до відбудови господарської системи й державної економіки загалом. Окрім цього, вважаємо за доцільне разом з правотворчою роботою рекомендувати Кабінетові Міністрів України значну увагу приділити і гарантіям правозастосування у сфері ДПП.

2. Концептуально розглянувши правовий механізм ДПП, що істотно відображає проблеми й перспективи розвитку даного інституту співпраці держави та приватного сектору, ми дійшли таких висновків:

– необхідно забезпечити вдосконалення нормативно-правової бази регулювання відносин ДПП, яка б відповідала сучасним реаліям та європейському передовому досвіду;

– поряд із суто правовими механізмами вдосконалення ДПП значну увагу треба приділити також і інституційному забезпеченню цієї діяльності, що полягає у чіткому розмежуванні правоможностей та обов'язків державних органів та інших учасників ДПП;

– диспропорція правового статусу приватних партнерів і держави повинна бути усунена шляхом надання додаткових, посилених правових та економічних гарантій з боку держави;

– з метою забезпечення ефективності реалізації різних форм ДПП має здійснюватись систематичний та вибірковий адміністративно-фінансовий контроль за процесом реалізації спільних проектів з боку Рахункової палати України;

– державно-приватне партнерство є найбільш чутливою сферою у сприйнятливості до корупційних ризиків, у зв'язку з цим необхідно здійснити кроки по практичному втіленню механізмів, передбачених Законом України «Про засади запобігання та протидії корупції» в цій сфері;

– з метою стимулювання приватних партнерів при здійсненні ДПП вбачається доконечність встановлення пільгових режимів оподаткування, що передбачає необхідність внесення змін до Податкового кодексу України.

Необхідною достатньою передумовою ефективного розвитку ДПП є формування загального сприятливого правового й економічного середовища для бізнесу, що передбачає в своїй основі покращення інвестиційного клімату та регуляторного середовища.

Список використаної літератури

1. Конституція України. – 1996. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр.

2. Господарський кодекс України 16 січня 2003 року № 436-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15.

3. Про державно-приватне партнерство: Закон України від 01.07.2010 р. № 2404-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2404-17.

4. Про концесії: Закон України від 08.07.2011 р. № 3687-VI. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/997-14.

5. Про державно-приватне партнерство: навч. посіб. – Див. European Commission. Green Paperonpublic-private partnerships and Community law on public contracts and concessions. COM (2004) 327 final. – Brussels, 2004. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://europa.eu/legislation_summaries/internal_market/businesses/public_procurement/l22012_en.htm.

6. European PPP Report 2009 / DLA Piper, European PPP Expertise Centre (2009) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eib.org/epec/resources/dla-european-ppp-report-2009.pdf.

7. Про заходи щодо визначення і реалізації проектів із пріоритетних напрямів соціально-економічного та культурного розвитку: Указ Президента України від 8.09.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi.

8. Данилишин Б.М. Аналіз регуляторного впливу при впровадженні Закону України «Про загальні засади розвитку державно-приватного партнерства в Україні» // Департамент інвестиційної та інноваційної діяльності [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article/system.

9. Павлюк К.В. Сутність і роль державно-приватного партнерства в соціально-економічному розвитку держави / К.В. Павлюк, С.М. Павлюк // Наукові праці КНТУ. Економічні науки. – 2010. – Вип. 17. – С. 48.

10. Юридична газета. – 2013. – № 22. – С. 42-43. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.interlegal.com.ua/corporate/?p=383.

11. Абалкин Л.И. Размышления о долгосрочной стратегии, науке и демократии / Л.И. Абалкин // Вопросы экономики. – 2006. – № 12. – С. 8.

12. Албеда В. Государство и социальное партнёрство в Голландии / В. Албеда // Вопросы экономики. – 1995. – № 5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dissercat.com/content/sotsialno-reguliruyushchya-rol-predprinimatelei-v-sisteme-sotsialnogo-partnerstva#ixzz3lcXT5eSh.

13. Варнавский В.Г. Государственно-частное партнёрство: некоторые вопросы теории и практики / В.Г. Варнавский // Мировая экономика и международные отношения. – 2011. – № 9. – С. 41-50.

14. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег. Избранное / Дж. М. Кейнс. – М.: Эксмо, 2007. – С. 960.

15. Коуз Р. Нобелевская лекция «Институциональная структура производства». Природа фирмы / Р. Коуз. – М.: Дело. – 2001.

16. Михеев О.Л. Зарубежный опыт частно-государственного партнёрства и реалии России / О.Л. Михеев // Финансовый бизнес. – 2009. – № 4. – С. 28-37.

17. Самуэльсон П.Э. Экономика / П.Э. Самуэльсон, В.Д. Нордхаус. – М.: Изд-во БИНОМ, 1997. – С. 187. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dissercat.com/content/gosudarstvenno-chastnoe-partnerstvo-kak-instrument-byudzhetnogo-regulirovaniya-prirodnoi-ren#ixzz3lbON7Kxp.

18. Сасаки М. Доверие в современной России (компаративистский подход к «социальным добродетелям») / М. Сасаки, Ю. Латов, Г. Ромашкина, В. Давыденко // Вопросы экономики. – 2010. – № 2. – С. 83-102.

19. Якунин В.И. Партнёрство в механизме государственного управления / В.И. Якунин // Социологические исследования. – 2007. – № 2.

20. Ясин Е. Бремя государства и экономическая политика / Е. Ясин // Вопросы экономики. – 2003. – № 11. – С. 4-30. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.dissercat.com/content/razvitie-gosudarstvenno-chastnogo-partnerstva-v-sovremennoi-ekonomike#ixzz3lbPMmXCy.

21. Бондаренко Д.С. До питання адміністративно-правового регулювання державно-приватного партнерства за законодавством України / Д.С. Бондаренко // Вісник Запорізького національного університету. – 2014. – № 1. – С. 152-157.

22. Вінник О.М. Проблеми правого регулювання корпоративних і партнерських відносин: монографія / Оксана Мар'янівна Вінник. – К.: НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України, 2010. – С. 166.

23. Задорожний Г.В. Соціальне партнерство – реальний шлях до відкриття суспільства / Г.В. Задорожний, О.В. Коврига, В.В. Смоловик. – Х.: ХІБМ, 2000. – С. 192.

24. Казюк Я. Державно-приватне партнерство як механізм стимулювання розвитку регіонів та місцевого самоврядування / Яніна Казюк // Місцеве самоврядування та регіональний розвиток в Україні. – 2012. – С. 47-49.

25. Колот А.М. Соціальна згуртованість суспільства як доктрина: основні засади, причини актуалізації, складові розвитку / А.М. Колот // Економічна теорія. – 2010. – № 1. – С. 18-28.

26. Кулинич П.Ф. Земельно-правові аспекти розвитку сільськогосподарської кооперації в Україні на засадах публічно-приватного партнерства: шляхи вдосконалення / П.Ф. Кулинич // Часопис Київського університету права. – 2014. – № 1. – С. 247-251.

27. Круглов В. Державно-приватне партнерство: історичний аспект / В. Круглов // Публічне адміністрування: теорія та практика. – 2013. – Вип. 2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Patp_2013_2_6.pdf.

28. Запатріна І.В. Публічно-приватне партнерство в Україні: перспективи застосування для реалізації інфраструктурних проектів і надання публічних послуг / І.В. Запатріна // Економіка і прогнозування. – 2010. – № 4. – С. 62–86.

29. Маісурадзе М.Ю. Нормативно-правове забезпечення здійснення державно-приватного партнерства в Україні / М.Ю. Маісурадзе // Економіка праці, соціальна економіка та політика. – 2013. – № 3. – С. 115-123.

30. Махінчук В. Державно-приватне партнерство як форма співучасті у реалізації держаних інтересів / В. Махінчук //

Митна справа. – 2013. – № 4 (88), част. 2, кн. 1. – С. 295-298.

31. Прошкуратов О.М. Основні соціально-економічні сфери реалізації державно-приватного партнерства у світі / О.М. Прошкуратов // Наукові праці НДФІ. – 2014. – № 1 (66). – С. 40-48.

32. Сімак С.В. Світовий досвід організації державно-приватного партнерства / С.В. Сімак // Наукові праці. Державне управління. – Вип. 223. Т. 235. – С. 88-93.

***Aparov A.M.**, Doctor of Law, Associate Professor,*
Head of Department of Justice of Kyiv State Water-Carriage Academy
after Hetman Petro Konashevich-Sagaydachniy
***Yatsenko A.V.**, master degree of Kyiv State Water-Carriage Academy*
after Hetman Petro Konashevich-Sagaydachniy

PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIPS AS A SPECIAL LEGAL FORM OF GOVERNMENT-PRIVATE BUSINESS COOPERATION

***Abstract.** Today the introduction of public-private partnership (PPP) in Ukraine is one of the main priorities of government development programs that promotes interaction between government agencies and private businesses. There were objective conditions for the improvement of PPP mechanisms and the formation of new structures in the economic system. To attract private investment in the economy, the development of social infrastructure, improving social standards of society requires significant investment resources, the main source of which may be just a private business.*

This paper focuses on the nature and importance of public-private partnerships, especially cooperation between business and the state. The basic regulations governing public-private partnership in Ukraine. The major problems that hinder the development of public-private partnerships. The basic directions of the state to improve public-private partnership in Ukraine.

Today the introduction of public-private partnership (PPP) in Ukraine is one of the main priorities of government programs that promotes interaction between government agencies and private businesses. Quite new phenomenon - PPP - an important tool towards the restoration and modernization of the national economy, addressing important social and economic problems by combining the use of resources and the public and private sectors.

High efficiency PPP as a form of cooperation between the state and business experience proved in many countries.

***Keywords:** public-private partnership, the government, private business, concession, cooperation, investments.*

References

1. Konstituciya Ukraïni. – 1996. [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr.

2. Gospodarskij kodeks Ukraïni 16 sichnya 2003 roku № 436-IV [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15.

3. Pro derzhavno-privatne partnerstvo: Zakon Ukraïni vid 01.07.2010 r. № 2404-VI. [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2404-17.

4. Pro koncesiï: Zakon Ukraïni vid 08.07.2011 r. № 3687-VI. [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/997-14.

5. Pro derzhavno-privatne partnerstvo: navch. posib. – Div. European Commission. Green Paperonpublic-private partnerships and Community law on public contracts and concessions. com (2004) 327 final. – Brussels, 2004. [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: http://europa.eu/legislation_summaries/internal_market/businesses/public_procurement/l22012_en.htm.

6. European PPP Report 2009 / DLA Piper, European PPP Expertise Centre (2009) [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: http://www.eib.org/epec/resources/dla-european-ppp-report-2009.pdf.

7. Pro zaxodi shhodo viznachennya i realizaciï proektiv iz prioritetnix napryamiv socialno-ekonomichnogo ta kulturnogo rozvitku: Ukaz Prezidenta Ukraïni vid 8.09.2011 r. [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi.

8. Danilishin B.M. Analiz regulyatornogo vplivu pri vprovadzhenni Zakonu Ukraïni «Pro zagalni zasadi rozvitku derzhavno-privatnogo partnerstva v Ukraïni» // Departament investicijnoï ta innovacijnoï diyalnosti [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article/system.

9. Pavlyuk K.V. Sutnist i rol derzhavno-privatnogo partnerstva v socialno-ekonomichnomu rozvitku derzhavi / K.V. Pavlyuk, S.M. Pavlyuk // Naukovi praci KNTU. Ekonomichni nauki. – 2010. – Vip. 17. – S. 48.

10. Yuridichna gazeta. – 2013. – № 22. – S. 42-43. [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: http://www.interlegal.com.ua/corporate/?p=383.

11. Abalkin L.I. Razmyshleniya o dolgosrochnoj strategii, nauke i demokratii / L.I. Abalkin // Voprosy ekonomiki. – 2006. – № 12. – S. 8.

12. Albeda V. Gosudarstvo i socialnoe partniorstvo v Gollandii / V. Albeda // Voprosy ekonomiki. – 1995. – № 5. [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: http://www.dissercat.com/content/sotsialno-reguliruyushchya-rol-predprinimatelei-v-sisteme-sotsialnogo-partnerstva#ixzz3lcxt5esh.

13. Varnavskij V.G. Gosudarstvenno-chastnoe partniorstvo: nekotorye voprosy teorii i praktiki / V.G. Varnavskij // Mirovaya ekonomika i mezhdunarodnye otnosheniya. – 2011. – № 9. – S. 41-50.

14. Kejns Dzh. M. Obshhaya teoriya zanyatosti, procenta i deneg. Izbrannoe / Dzh. M. Kejns. – M.: Eksmo, 2007. – S. 960.

15. Kouz R. Nobelevskaya lekciya «Institucionalnaya struktura proizvodstva». Priroda firmy / R. Kouz. – M.: Delo. – 2001.

16. Miheev O.I. Zarubezhnyj opyt chastno-gosudarstvennogo partniorstva i realii Rossii /

O.I. Miheev // Finansovyj biznes. – 2009. – № 4. – S. 28-37.

17. Samuelson P.E. Ekonomika / P.E. Samuelson, V.D. Nordxaus. – M.: Izd-vo BINOM, 1997. – S. 187. [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: http://www.dissercat.com/content/gosudarstvenno-chastnoe-partnerstvo-kak-instrument-byudzhetnogo-regulirovaniya-prirodnoi-ren#ixzz3lbon7kxp.

18. Sasaki M. Doverie v sovremennoj Rossii (komparativistskij podxod k «socialnym dobrodetelyam») / M. Sasaki, Yu. Latov, G. Romashkina, V. Davydenko // Voprosy ekonomiki. – 2010. – № 2. – S. 83-102.

19. Yakunin Y.I. Partniorstvo v mexanizme gosudarstvennogo upravleniya / V.I. Yakunin // Sociologicheskie issledovaniya. – 2007. – № 2.

20. Yasin E. Bremya gosudarstva i ekonomicheskaya politika / E. Yasin // Voprosy ekonomiki. – 2003. – № 11. – S. 4-30. [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: http://www.dissercat.com/content/razvitie-gosudarstvenno-chastnogo-partnerstva-v-sovremennoi-ekonomike#ixzz3lbpmmxcy.

21. Bondarenko D.S. Do pitannya administrativno-pravovogo regulyuvannya derzhavno-privatnogo partnerstva za zakonodavstvom Ukraïni / D.S. Bondarenko // Visnik Zaporizkogo nacionalnogo universitetu. – 2014. – № 1. – S. 152-157.

22. Vinnik O.M. Problemi pravogo regulyuvannya korporativnix i partnerskix vidnosin: monografiya / Oksana Mar'yanivna Vinnik. – K.: NDI privatnogo prava i pidpriємnictva NAPrN Ukraïni, 2010. – S. 166.

23. Zadorozhnij G.V. Socialne partnerstvo – realnij shlyax do vidkrittya suspilstva / G.V. Zadorozhnij, O.V. Kovriga, V.V. Smolovik. – Kh. : KhIBM, 2000. – S. 192.

24. Kazyuk Ya. Derzhavno-privatne partnerstvo yak mexanizm stimulyuvannya rozvitku regioniv ta miscevogo samovryaduvannya / Yanina Kazyuk // Misceve samovryaduvannya ta regionalnij rozvitok v Ukraïni. – 2012. – S. 47-49.

25. Kolot A.M. Socialna zgurtovanist suspilstva yak doktrina: osnovni zasadi, prichini aktualizaciï, skladovi rozvitku / A.M. Kolot // Ekonomichna teoriya. – 2010. – № 1. – S. 18-28.

26. Kulinich P.F. Zemelno-pravovi aspekti rozvitku silskogospodarskoï kooperaciï v Ukraïni na zasadax publichno-privatnogo partnerstva: shlyahi vdoskonalennya / P.F. Kulinich // Chasopis Kiïvskogo universitetu prava. – 2014. – № 1. – S. 247-251.

27. Kruglov V. Derzhavno-privatne partnerstvo: istorichnij aspekt [Elektronnij resurs] / V. Kruglov // Publichne administruvannya: teoriya ta praktika. – 2013. – Vip. 2. – Rezhim dostupu: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/patp_2013_2_6.pdf.

28. Zapatrina I.V. Publichno-privatne partnerstvo v Ukraïni: perspektivi zastosuvannya dlya realizaciï infrastrukturnix proektiv i nadannya publichnix poslug / I.V. Zapatrina // Ekonomika i prognozuvannya. – 2010. – № 4. – S. 62-86.

29. Maisuradze M.Yu. Normativno-pravove zabezpechennya zdijsnennya derzhavno-privatnogo partnerstva v Ukraïni / M.Yu. Maisuradze // Ekonomika praci, socialna ekonomika ta politika. – 2013. – № 3. – S. 115-123.

30. Mahinchuk V. Derzhavno-privatne partnerstvo yak forma spivuchasti u realizaciï derzhanix interesiv / V. Mahinchuk // Mitna sprava. – 2013. – № 4 (88), chast. 2, kn. 1. – S. 295-298.

31. Proshkuratov O.M. Osnovni socialno-ekonomichni sferi realizaciï derzhavno-privatnogo partnerstva u sviti / O.M. Proshkuratov // Naukovi praci NDFI. – 2014. – № 1 (66). – S. 40-48.

32. Simak S.V. Svitovij dosvid organizaciï derzhavno-privatnogo partnerstva / S.V. Simak // Naukovi praci. Derzhavne upravlinnya. – Vip. 223. T. 235. – S. 88-93.

Апаров А.М., *доктор юридических наук, доцент,*
заведующий кафедрой правосудия
Киевской государственной академии водного транспорта
имени гетмана Петра Конашевича-Сагайдачного
Яценко А.В.*, магистр*
Киевской государственной академии водного транспорта
имени гетмана Петра Конашевича-Сагайдачного

ГОСУДАРСТВЕННО-ЧАСТНОЕ ПАРТНЁРСТВО КАК ОСОБАЯ ПРАВОВАЯ ФОРМА СОТРУДНИЧЕСТВА ГОСУДАРСТВА С ЧАСТНЫМ БИЗНЕСОМ

Аннотация. *На сегодня введение института государственно-частного партнёрства (ГЧП) в Украине является одним из главных приоритетов правительственных программ развития, способствущее взаимодействию государственных структур и частного бизнеса. Возникли объективные обстоятельства для усовершенствования механизмов ГЧП и формирования новых структур в экономической системе. Для привлечения в экономику частных инвестиций, развития социальной инфраструктуры, повышение социальных стандартов общества нужны значительные инвестиционные ресурсы, основным источником которых может стать именно частный бизнес.*

В данной статье рассматриваются сущность и значение государственно-частного партнёрства, особенности сотрудничества бизнеса и государства. Исследованы основные нормативно-правовые акты, регулирующие государственно-частное партнёрство в Украине. Определены главные проблемы, сдерживающие развитие государственно-частного партнёрства. Предложены основные направления деятельности государства по усовершенствованию государственно-частного партнёрства в Украине.

Ключевые слова: *государственно-частное партнёрство, государство, частный бизнес, концессия, сотрудничество, инвестиции.*